

เทศน์เช้า วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

สมัยก่อนนะ เวลาครูบาอาจารย์ท่านออกมาจากหลวงปู่่มั่นทั้งหมด ข้อวัตรมันก็จะเหมือนกัน ทำอะไรมันก็แบบว่า.. หลวงปู่ฝั้นท่านพูดนะ อากันตุกวัด อ اجرียวัด คาราวะ ๖ ศาสนาจะมั่นคง ตรงนี้ เวลาพระไปมาหาสู่กันใช่ไหม อ اجرียวัด พระที่อยู่วัดต้องบอกข้อวัตรปฏิบัติ อากันตุกวัด อากันตุกะมา มีการปฏิสังขาร มันอบอุ่นใจ จะไปไหนมันไปหากัน พระกรรมฐานเมื่อก่อนรักกัน มากนะ เพราะว่ามาจากหลักเดียวกัน แต่ต่อไปๆ เวลามาจากสายไหนๆ เพราะครูบาอาจารย์ มีจิต นิสัยมันก็แยกไป ความเห็นของคนมันก็แยกๆ กันไป พอแยกกันไป สิ่งนี้ก็ต้องคอยสังเกต แต่ต้อง ยึดหลักธรรมวินัย ถ้าธรรมวินัยถูกต้อง เพราะเวลาหลวงปู่ฝั้นท่านพูดก็คาราวะ ๖ มันก็อยู่ใน นวโกวาท หมั่นประชุมกันเนื่องนิศย์ เวลาประชุม ลงประชุมพร้อมกัน เลิกประชุมพร้อมกัน

คุณ วิชชิตหรือวัชระพราหมณ์ที่พระเจ้าอชตศัตรูจะไปโจมตี พระพุทธเจ้าผู้แจ้งโลก ฐ หมด ฐทั้งโลกนอกโลกใน ก็ส่งพราหมณ์ไปถามพระพุทธเจ้าว่าถ้าจะไปตีชาววิชชิตมันจะตีแตกไหม จะออกทัพไปจะแพ้หรือชนะ พระพุทธเจ้าไม่ตอบตรงๆ นะ พระพุทธเจ้าถามพระอานนท์ “อานนท์ .. คุณธรรมที่เราบอกเอาไว้ให้เขา จะให้เขาทำ เขาประชุมเป็นแบบสภา เขายังประชุมอยู่ไหม เขายัง ทำอยู่ไหม ถ้าทำดีเท่าไรก็ไม่แตก เป็นไปไม่ได้ ถ้าความสามัคคีในแคว้นแคว้นนั้นมีอยู่ ในความ สามัคคีรักใคร่กันอยู่ ให้ดีอย่างไรก็ไม่แตก” อชตศัตรูส่งพราหมณ์ไปยุแหย่ ที่ไปยุแหย่ให้แตกแยก พอแตกแยกก็โจมตี ตีก็แตก นี่สิ่งที่คาราวะ ๖ แม้แต่ฆราวาส แคว้นแคว้นเขายังสามานสามัคคีกัน

ในวงการพระก็เหมือนกัน ในวงการพระ สมณะ ธิกฎูมานะเสมอกัน ความเห็นเสมอกัน ทุก อย่างเสมอกัน มันจะจับเคลื่อนไปได้ดีมากเลย ที่นี้ความเห็นเสมอกัน มันก็เป็นรูปแบบนะ เพราะ

อะไร เพราะธรรมเนียม แต่จริตนิสัย เวลาภาวนาไป ครูบาอาจารย์ต้องรู้อีก ต้องรู้จริตนิสัย คุณิ อาหารที่เรากินอยู่นี้ คนชอบต่างๆ กัน หลากหลายกันมาก ความหลากหลายอันนี้ ถ้าใครกินอาหารที่ถูกจริตของตัว มากินอาหาร เราก็กินได้มาก กินได้ถูกใจ การปฏิบัตินะ ถ้าเราปฏิบัติโคจรจริตของเรา ที่นี้คำว่าจริตของเรา เราจะปฏิบัติให้ตรงจริตของเราได้อย่างไร ตรงจริตเห็นไหม

มีคนไปถามหลวงตามาก หลวงตาบอกว่าถ้าเรากำหนดแล้ว โลง โปรง นั่นนะ ความโล่ง ความโปรงนะ ตรงจริตของตัว มันจะทำให้คล่องตัวมาก ทำแล้วอึดอัดขัดข้อง นี่เราต้องหาทางออกหาทางของเราประพฤติปฏิบัติ เราต้องหาทางออกเพราะอะไร เพราะกรรมฐาน ๔๐ ห้องนะ ปัญญา อบรมสมาธิ สมาธิอบรมปัญญา เจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ แล้วมันก็หลากหลาย ในขณิกสมาธิก็มีหยาบ มีกลาง มีละเอียด ในอุปปจารสมาธิก็มีหยาบ มีกลาง มีละเอียด ในอัปปนาสมาธิก็มีหยาบ มีกลาง ละเอียด ความหยาบ กลาง ละเอียด ความหยาบ ความกลาง แม้แต่ความเห็นอันเดียวกัน มันก็มีความมูมมองหลากหลายมาก ความมูมมองหลากหลาย ในการกระทำเราถึงต้องตั้งใจของเรา เราตั้งใจของเรานะ เราเกิดมามีอำนาจวาสนามาก

วันนี้วันพระนะ วันนี้วันสำคัญ วันสำคัญ วันพระ วันพระที่แล้วก็ผ่านไปแล้ว วันพระปัจจุบัน วันนี้เป็นวันพระ วันพระเป็นเอกเทศ วันพระวันไหนก็เป็นวันพระวันนั้น แล้วยังมีวันพระอนาคตจะต่อมา แต่วันพระแต่ละวันมันก็เป็นวันพระแต่ละวันเพราะอะไร เพราะเป็นตามวัยนะ วัยของเด็ก วันพระ พ่อแม่ได้ทำบุญกุศล ลูกหลานก็ได้กินอาหารด้วย ลูกหลานก็ได้กินกันบาตร กินที่เหลือด้วย ลูกหลานก็ดีใจ โอ้โฮ.. วันนี้วันพระ พ่อแม่ทำบุญ ลูกหลานก็ได้สิ่งที่เป็นบุญกุศล พ่อแม่ทำบุญกุศล พ่อแม่ก็ต้องหาของตัวเอง

ผู้แก่ผู้เฒ่าผ่านวัยมามาก เวลาทำบุญกุศล ทำบุญกุศลเพื่อเป็นสมบัติของตัวเอง เป็นสมบัติของเราที่จะไปกับเรา ใจเป็นคนคิดกระทำนะ เจตนาที่ออกมาจากบ้าน คิดตั้งแต่เมื่อวานตอนเย็นว่าจะทำบุญ เราคิดตั้งแต่เมื่อวานแล้วใช่ไหม เราได้เตรียมตัวมาตั้งแต่เมื่อวานแล้วใช่ไหม เราขับรถมาตลอดทาง เราจะไปทำบุญกุศลๆ เจตนาออกมาจากไหน ถ้าไม่มีหัวใจเป็นคนเจตนา ออกมาจากพลังงานของใจดวงนั้น การกระทำมันจะมีมาได้ไหม การกระทำมันออกมาจากใจ แล้วใจเป็นผู้ที่สะสมสิ่งนี้ขึ้นมา นี่บุญกุศลมันตกลงที่นั่น นี่ผู้แก่ผู้เฒ่า เวลาทำบุญกุศลของเขา เขาก็หวังพึ่ง หวังที่

ฟังพาอาศัย แม้แต่วันพระอันเดียวกัน ในครอบครัวของเราตั้งแต่ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ แล้วลูกหลาน นะ ความคิดความเห็นหลากหลายแตกต่างกันมาก ทำบุญเหมือนกัน ตักบาตรอันเดียวกันนั้นนะ แต่ ความเห็นมันหลากหลายไปขนาดไหน นี่ความเห็นหลากหลาย แล้วเราปัจจุบันนี้เรามีศรัทธา มีความเชื่อ วันนี่วันพระวันเจ้า เราจะอุปัฏฐาก.. ทุกคนเกิดมาว่าเกิดไม่ทันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสียอกเสียใจนะ ถ้าเกิดเจอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะประพฤติปฏิบัติ จะให้ตัวเอง หลุดพ้นจากกิเลสไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่กลางหัวอกเรานะ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ปฏิสนธิจิต อยู่กับเรา ปฏิสนธิจิตพาให้เราเกิดมา พุทธะ ในมหายานบอกเกิดเจอพุทธะที่ไหนต้องมาพุทธะก่อน พุทธะเพราะอะไร พุทธะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสะอาดบริสุทธิ์ พุทธะของเรา อวิชชา มันครอบงำอยู่ พุทธะของเรา เพราะปฏิสนธิจิตมันมีอวิชชา มันถึงต้องให้เราพาเกิดพาตาย

เราเกิดมาในปัจจุบันเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ศาสนาตอนนี้เจริญรุ่งเรืองมาก เพราะมีครูบา อาจารย์ท่านพาประพฤติปฏิบัติใช่ไหม เราเข้าไปในตลาดสิ เราไปอยู่ในตลาด นี่ในตลาดมีสินค้า หลากหลายมากเลย แล้วเราก็ไปเก้ๆ กังๆ ไปตลาดก็เดินไปเดินมา เราไม่ทำกิจกรรมในตลาดนั้นเลย แล้วเวลาตลาดนั้นวายไปแล้ว เราจะได้อะไรขึ้นมา ในปัจจุบันนี้เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ศาสนาเจริญรุ่งเรือง ตลาดกำลังขาขึ้น ตลาดกำลังมีคุณภาพมาก แล้วเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราอยู่ท่ามกลางตลาดนะ เราอยู่ท่ามกลางศาสนานี้เจริญรุ่งเรือง เราทำอะไรกัน เราเข้าไปในตลาดก็ เก้ๆ กังๆ เข้าไปในตลาด

ธรรมะ ธรรมวินัย เราเกิด เราอยู่ในธรรมวินัยนะ เราเป็นพุทธศาสนิกชนใช่ไหม เราเกิดมาใน พระพุทธศาสนา ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เราเป็นอุบาสก เราเป็นอุบาสิกา องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับเรานะ “มารเอ๋ย.. เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรา” ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ได้นับถือพระพุทธศาสนา เป็นบริษัท ๔ เจ้าของ พระพุทธศาสนา บริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา “เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ยัง ไม่เข้มแข็ง ยังไม่สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เราจะไม่ยอมปรินิพพาน” มารก็คิด ใจมาตลอด มารก็อยากให้นิพพานไปๆ เพราะยังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมเข้าไป

ศาสนามั่นคงขึ้นมา จะมีคนประพฤติปฏิบัติรอดพ้นจากมาร มารไม่สามารถมีที่อยู่อาศัย เพราะมารต้องอาศัยอยู่บนหัวใจของมนุษย์ บนหัวใจของสัตว์โลก แล้วถ้าการประพฤติปฏิบัติ ถ้าจิตนี้มันพ้นไปจากพญามาร พ้นไปจากกิเลส พ้นจากภพ พ้นจากสถานที่ที่มารมันจะหาที่ได้ มารจะอาศัยที่อยู่มารมันถึงต้องการที่อยู่อาศัยของเขา เขาไม่ยอมหอรอก ไม่ยอมให้เราประพฤติปฏิบัติจนรอดพ้นไปได้ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมมาตลอด

ครูบาอาจารย์ท่านเป็นธรรมนะ การตายและการอยู่มีค่าเท่ากัน เพราะพอกิเลสตาย มันไม่มีอะไรตายหอรอก พอกิเลสตายนะ อวิชชาตายไปจากหัวใจ พุทธะสว่างไสว พุทธะ สิ่งที่พุทธะมันเป็นธรรมธาตุ พุทธะนี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอีกแล้ว นี่มันมีความสุขมาก ที่นี่องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชั้นสัตว์ บอกเป็นนัยกับพระอานนท์นะ “ผู้มีอิทธิบาท ๔ สร้างบุญกุศลมหาศาล จะอยู่อีกกับหนึ่งก็อยู่ได้” เพราะมารก็มาดลใจ คลใจ คือการผูกกันเป็นเรื่องของจิตวิญญาณ เรื่องจิตวิญญาณ เพราะจิตวิญญาณ ความรู้สึกรับรู้ได้ มารก็เป็นอยู่ที่จิตวิญญาณนั้นนะ คลใจๆ มาตลอด คือว่าการสื่อสารของเรื่องจิตวิญญาณ

ที่นี้พระพุทธเจ้า มันมีเหตุมีผลอยู่แล้ว พระพุทธเจ้าไม่อยู่โดยหลักลอย พระพุทธเจ้ามีหลักบอกพระอานนท์ “อานนท์.. ผู้ใดที่มีอิทธิบาท ๔ จะอยู่อีกกับหนึ่งก็อยู่ได้” พูดถึง ๑๖ หน พระอานนท์คิดไม่ได้เลย มารปิดไว้หมดเลย พอถึงที่สุดแล้ว พอองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปลงอายุสังขาร ปลงอายุสังขารเลยว่าตั้งแต่วันมาฆบูชา “อีก ๓ เดือนข้างหน้า เราจะปรินิพพาน” โอ้ย.. โลกธาตุนี้หวั่นไหว พระอานนท์เห็นความแปรปรวนของธรรมชาติ นี่ต้องมีเหตุใดแน่นอน ต้องมีเหตุสิ่งใดเกิดขึ้นแน่นอน ไปเฝ้าองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ “สิ่งที่ไม่เคยมี ไม่เคยเป็น เป็นแล้วพระเจ้าข้า สิ่งในโลกธาตุหวั่นไหวนี้เกิดเพราะเหตุใดพระเจ้าข้า”

“อานนท์.. เป็นอย่างนี้เอง พระพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะหนึ่ง พระพุทธเจ้าตรัสรู้หนึ่ง พระพุทธเจ้าปลงอายุสังขารหนึ่ง พระพุทธเจ้าจะปรินิพพานหนึ่ง โลกธาตุจะหวั่นไหว” พระอานนท์ร้องไห้เลย รู้เลยพระพุทธเจ้าปลงอายุสังขารแล้ว ขอร้องอ่อนวอน ขอร้องอ่อนวอนไฉน ขอร้องอ่อนวอนอย่างไร

“อานนท์.. เรามอบเธอมาทั้ง ๑๖ หนแล้วไซ้ไหม เธอไม่เคยบอกกล่าวเราไว้เลย ถ้าเธอบอกกล่าวเราไว้เราจะยับยั้งไว้ทั้ง ๒ หน หนที่ ๑ เราจะรับนิมนต์ของเธอ” อยู่อีกกัปหนึ่งก็อยู่ได้

ผู้ที่มีอิทธิบาท ๔ ต้องพระอรหันต์เท่านั้น ปุถุชนก็ว่ากันไปตามๆ กัน อิทธิบาท ๔ นะ จิตตะ วิมังสา คุณจิต พิจารณาจิต ใช้ปัญญา ก็คิดกันว่ากันไป ก็ใช้ปัญญาไตร่ตรองกันไป มันจะเป็นอิทธิบาท ๔ เป็นอิทธิบาท ๔ ทางทฤษฎีไง ทางวิทยาศาสตร์ไง แต่มันไม่เข้าถึงตัวใจ มันไม่เห็นตัวใจของมัน มันไม่เห็นความรู้สึกของมัน มันจะมีอิทธิบาท ๔ ได้อย่างไร มันเป็นไปไม่ได้หรอก มันเป็นไปไม่ได้ ผู้ที่จะพิจารณาอิทธิบาท ๔ ได้ คือผู้ที่สิ้นกิเลสเท่านั้น ผู้ที่สิ้นกิเลสเท่านั้น

สิ่งที่พอลงอายุสังขารแล้ว พระพุทธเจ้าวันปรินิพพานยังสร้างประโยชน์อีกมหาศาล สร้างประโยชน์อีกมหาศาลนะ เพราะอะไร เพราะจะรื้อสัตว์ขันธ์สัตว์ ประารถนามารื้อสัตว์ขันธ์สัตว์ เพื่อให้ศาสนานี้มั่นคง

แล้วเราเกิดมาท่ามกลางพระพุทธศาสนา เราเกิดท่ามกลางแล้วนะ เรามีหัวใจ เราอยู่กลางตลาด เราอยู่กลางตลาดที่ตลาดกำลังมีกิจกรรมมหาศาล เราจะทำใหม่ เราจะทำกิจกรรมใหม่ เราจะหาซื้อถูกขายแพง เราจะทำ เราหาการตลาดใหม่ การซื้อถูกขายแพงคือกิจกรรมในตลาดนั้น ที่เราทำของเราคือวิปัสสนาของเรา เราภาวนาของเราขึ้นมา ถ้าตลาดวายนะ พอตตลาดวายขึ้นไปนะ สังคมการเชื่อมั่นในศาสนา มันจะเสื่อมทรามไป ความจริงมีอยู่ แต่ความไม่เชื่อของเรา ความไม่เห็นจริงของเรา มันเสื่อมทรามจากความรู้สึกของเรา มันเสื่อมทรามจากหัวใจของเราไปเอง แล้วเวลาเราสิ้นลมอายุขัยไป นี่พ้นจากตลาด หลุดออกจากตลาดนั้นไป เราจะไปเก้อๆ เงินๆ อยู่คนเดียวนะ

เวลาตาย จิตออกจากร่าง จิตนี้ออกจากร่าง วิญญาณออกจากร่าง หดตัวเข้ามาเป็นจุดศูนย์กลางของมัน ปฏิสนธิจิตแล้วก็เคลื่อนออกจากร่างไป ออกจากร่างไป ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ปฏิสนธิจิตไปเกิดในใจของมารดา ไปเกิดเป็นมนุษย์ ไปเกิดเป็นสัตว์ ไปเกิดต่างๆ จิตมันเคลื่อนออกจากร่างไป นี่ตลาดมันวาย พอตตลาดมันวายก็ไปเก้อๆ เงินๆ อยู่คนเดียว เพราะไปตายไปเกิดในสถานะใหม่ มันก็ไปอยู่ในสถานะใหม่ของมัน แล้วก็ว่าการเกิดการตายไม่มี สิ่งใดก็ไม่

มี กิเลสมันครอบงำหมดคน่ะ เราเสวยสุขของเราไปคนเดียวก็พอ ทำไมต้องไปทุกข์ ทำให้ตัวเองทุกข์ ลำบากเปล่า นั่นไง การทุกข์ลำบากเปล่า

สิ่งที่ในปัจจุบันนี้เราทุกข์ใหม่ สิ่งในปัจจุบันนี้ อะไรมันบีบคั้นหัวใจ สิ่งที่ยบีบคั้นหัวใจเรานั้น นั่นมันคือกิเลสตัดหาความทะยานอยากทั้งนั้นนั่นะ แต่ถ้ามันเอากิเลสตัดหาความทะยานอยาก ออกไปจากใจแล้ว ชีวิตมันก็เป็นอย่างนี้ พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ เห็นไหม สุขุภาทิเสสนิพพาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว ๔๕ ปีนะ มีชีวิตอยู่ ชีวิตก็เป็นอย่างนี้ ถ้า อวิชชามันทำลายออกไปจากใจแล้ว มันมีอะไรในหัวใจบีบคั้น สิ่งที่ยบีบคั้นเรานั้นคือกิเลสตัดหา ความทะยานอยากมันบีบคั้นเราใช่ไหม สิ่งที่ยบีบคั้นคือพญามาร ฝ่ายความคิดของมารนะบีบคั้นเรา แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามธรรมวินัยนั้น นี่ธรรมวินัยนั้น เพื่อจะชำระกิเลสของเรา เพื่อจะต่อสู้กับกิเลสของเรา แล้วบอกมันเป็นความลำบากได้อย่างไร

เราจะกินอาหาร เรายังต้องตักใส่ปากเลย อาหารต้องหยิบใส่ปาก การหยิบอาหารใส่ปากนะ ปากมันเอาเปรียบมือ มือต้องหยิบอาหารใส่ปาก มือไม่ได้รสชาติสิ่งใดๆ มือเอาหยิบอาหารใส่ปาก นี่อ้าปากได้เดี๋ยวก็กลืนลงไป.. นี่มันก็ไปได้แย้งกัน นี่ก็เหมือนกัน เราจะประพฤติปฏิบัติ เราจะเดิน จกรม นั่งสมาธิภาวนา มันก็ไปลำบากเปล่าๆ ทำตัวให้ลำบากเปล่า แต่มันไม่ได้บอกหรือว่าเราทำ ให้กิเลสมันขยับตัว ทำให้กิเลสมันได้รู้สึกตัว ถ้าเรารู้สึกตัวนะ เรามีเจตนา เราฟังธรรมแล้วมัน สะเทือนหัวใจนะ ธรรมนี้สะเทือนหัวใจมาก สะเทือนหัวใจ ทำไมเราตั้งใจ ถ้าเราตั้งใจ การกระทำ เราจะเกิดขึ้น

แล้วการกระทำเกิดขึ้นนะ ถ้าเป็นสัมมาทิฏฐิ มิจฉาทิฏฐิ เป็นสัมมาสมาธิ ทุกอย่างเป็นสัมมา มันจะถูกต้องดำเนินตลอดไป แต่เรามีกิเลสในหัวใจ เรามีสิ่งต่างๆ มายับยั้งในหัวใจอยู่แล้ว เราทำสิ่ง ใด เข้าไปในตลาด ประชาชนเขาไปตลาด เขาก็ไปซื้อจับจ่ายสินค้ากัน เราไปตลาด เราก็จะไปจับ ไป ลกฉวยของเขา มันจะเป็นมาได้อย่างไร คนที่เขาประพฤติปฏิบัติของเขาอยู่ เห็นไหม เขาไปตลาด เขาไปจับจ่ายใช้สอยของเขา "ไอ้เราเข้าไปจะไปลกฉวย ไปลกชิงความดีความชอบจากศาสนา เราว่า เป็นสมาธิๆ เป็นปัญญาว่ามันจะไปลกฉวยขึ้นมาล่ะ มันเป็นไปได้อย่างไร ในเมื่อตัวเองไม่ได้เข้าไป ทำกิจกรรมโดยความเป็นสัมมาทิฏฐิ ความถูกต้อง

ในการประพฤติปฏิบัติของเราก็เหมือนกัน ไม่ต้องไปเดือดร้อนในใจว่าทำแล้วจะไม่ได้ผลๆ หน้าที่ของเรา เราทำ เพราะเราไม่สามารถให้ค่าให้คะแนนกับตัวเองได้ มันเป็นเรื่องธรรมดา ความจริงขึ้นมา สมบัติก็เป็นสมบัติกับเราขึ้นมา ปัญญาก็เป็นปัญญากับเราขึ้นมา มันเป็นเรื่องความจริง หน้าที่ของเราเข้าไปจับจ่ายใช้สอยโดยกำลังนะ มีมากมีน้อยก็แต่อำนาจวาสนาของคนใช้ไหม คนมีมากก็ใช้จับจ่ายมาก คนมีน้อยก็ใช้จับจ่ายน้อย มันเป็นเรื่องของเขา อำนาจวาสนาบารมีก็เหมือนกัน ทำได้ง่าย ทำได้ยาก ทำต่างๆ มันก็เป็นหน้าที่ของเรา เพราะเราสร้างมาอย่างนี้ ของเราสร้างมาเอง เราจะไปเดือดร้อนใจกับใคร เราทำของเรา มา นี่เราทำของเรามาแล้ว เราต้องพอใจในการกระทำของเรา

แล้วในปัจจุบันนี้ ตลาดกำลังคืออยู่ ต้องเตือนสติตัวเอง ชีวิตนี้คืออะไร เกิดมาทำไม เกิดมาจากไหน เจอกันอยู่อย่างนี้ วันคืนล่วงไปๆ นะ วันนี้พอพระอาทิตย์ตกก็หมดไปอีกวันหนึ่ง แล้ววันพรุ่งนี้ต่อไป แล้วก็ยังมีขี้ริ้นเริงอาหาญนะ ยังไม่ตาย จะอยู่ค่าฟ้า พอไปถึงเวลาจะตายขึ้นมาจะ คอตกลอยหาทางออกไม่ได้ นี่ตลาดมันวาย แล้วจะหาทางออกไม่เจอ

นี่วันพระวันเจ้า ตั้งสติ แล้วพยายามชวนขวายนหาประโยชน์กับเรา ชีวิตมีเท่านี้แหละ มันก็อยู่กินกันไปอย่างนี้ โลกเขาอาศัยไปอย่างนี้ ก็หาปัจจัยอาศัยกัน แล้วอาศัยแล้วก็หมดไปวันๆ หนึ่ง แล้วพอตายตลาดวายไปแล้วก็ไปนั่งคอตกล แล้วปัจจุบันนี้ตลาดมันกำลังสดชื่นอยู่ ทำไมไม่หาทางออก

พุทธศาสนา พระพุทธเจ้าร้อยชนสัตว์นั้น พระพุทธเจ้า เวลาทรงมานทุกขกิริยา ๖ ปี พยายามหาธรรมะ หาดูว่าจะพ้นออกมาได้ แล้วเราเกิดมา ธรรมะมันวางอยู่ซึ่งๆ หน้า ของที่มันจับต้องได้ ที่มันจะพร้อมที่จะกระทำเลย...ไม่เอากัน นี่ไง ไม่เอากัน แล้วเราก็มายัน ทุกข์ๆๆๆ มันก็สมน้ำหน้าให้มันทุกข์จนตาย เอวัง